

Smábarnamamma og sjómanskona, eg fari at broyta Føroyar

Björg Dam

Valevni Javnaðarfloksins
til løgtingsvalið

Politikkur hevur altíð verið partur av mínum lívi. Eg sá mammu mína arbeiða fyri familjur, ið misti húsini í 90'unum, eisini stillaði hon upp fleiri ferðir. Eg havi ynskt at fara somu kós og í 2012 leyp eg í tað, við at stilla upp til býráðsvalið. Órættvísi og ójavni politikkurin, sum vit hava sæð seinnu árin, gjørdur tað lætt at taka avgerðina.

Við mínum sterka broytingarvilja, dirvi og ágrýtni kennist tað sjálvsagt, at næsta stigi í míni lívsleið skal vera at gerast limur av Føroya Løgtingi.

Eg brenni fyri at skapa eitt sterkt føroyskt samfelag, har vit, kvinnur, menn og børn, og vinnan hava tað gott. Tí stilli eg upp fyri Javnaðarflokkin til løgtingsvalið. Serliga er tað familjupolitikkur, vinnupolitikkur og mentanarpolitikkur, sum eg fari at seta á dagskrá.

Føroyskt til føroyingar

Tað er føroyska mentanin og málið, sum fyrst og fremst bindir okkum føroyingar saman. Høvdu vit í túsundatalið staðið og sungið á Vaglinum, um vit sungu á donskum ella enskum á Ólavsoðu?

Okkara mál, er fyrst og fremst tað sum skilir okkum frá øðrum og savnar okkum sum tjóð. Vit kenna tað øll, at tað er torført at skemta á einum øðrum máli, ella at siga júst tað, ein meinir við. Tað er tí, at í móðurmálinum liggja so nógvir ósagdir týðningar, sum eru tillærdir frá føðing. Børn eru serliga móttakilig fyri mállæru fyrstu árin. Tí skula børn hoyra og tosa

nógv, fyri at ognar sær gott og ríkt mál tíðliga í lívinum.

Bæði fyri at varðveita felags andan tjóðskaparliga og geva øllum børnum besta førningin at hava eitt gott mál og lesiførleika, sum í dag er ein fortreyt fyri at hava javnbjóðis møguleikar í lívinum, má politiska skipanin raðfesta tilfar og málmenning hjá børnum.

Tilmælið frá serfrøðini er, at byrja har arbeiðið gevur størst avkast. Tað er við teimum heilt smáu børnunum og so víðka, so hvørt orka er til tað. Tí skula vit m.a. raðfesta appir til teldlar á føroyskum, barnabøkur, tónleik, filmar, barnatilfar í KVF og ljóðbøkur.

Familjupolitikkur

Okkara størsta hóttan er skeiva aldursbýtið. Í dag eru 4500 færri føroyingar undir 40 ár enn fyri nøkrum árum síðani. Okkurt má gerast! Føroyskar kvinnur eru eisini raskar at føða nógv børn, men tí fráflytingin er so stór og tilflytingin er ov lítil, so klára vit ikki at varðveita eitt haldført aldursbýti og fólkatál.

Um Javnaðarflokkurin kemur at sita við landsins leiðslu eftir 1.september, fara vit at seta serlig átøk á stovn fyri at eggja fólku at fáa fleiri børn og fáa ung og barnafamiljur at stóðast.

Føroyska pinkubarnið skal á stovn einans átta mánaðar gamalt. Í londunum rundanum okkum, hava tey fyri langari tíð síðani víðurkent, at bornini hava best av at verða heima í minsta lagið fyrsta árið, og hava tí langt barsilin. Við stóru mánaðarligu útreiðslunum hjá barnafamiljuni, kann barnið einans verða heima, um annað av foreldrunum kann verða heima við løn.

Smábarnafamiljan rennur skjótari enn nakrantíð fyri at fáa

gerandisdagin at hanga saman. Serliga er tað figgjartiligt tung, millum annað barnaansing, bústaðarlán, billán og barnaútgjald eru stórir og tungir postar. Vøggustovugjald kostar uml. 25.000kr um árið, barnavognar úr 5000 kr., og bílstólar úr 2000 til 4000kr o.s.fr.. Í dag mugu foreldur keypa triggjar bílstólar fyrstu 4-5 árin fyri at halda ferðslulógina.

Tá vit koma til valdið verður barsilsfarloyvið 1 ár við løn, lág og miðalinntøkur fáa skattalætta, umframat fær barnafamiljan, sum hevur inntøku undir 700.000kr, eitt serligt smábarnaískoyti, Barnabeini, sum er eitt ískoyti á 1000kr um mánaðin pr. barn.

Bústaðir bústaðir

Bústaðir hevur uml. 1900 limir sum ynskja bústað í Havn. Stórsti bólkurin eru ung millum 20 og 30 ár. Bústaðir hevur higartil einans veitt 28 íbúðir í Havn, harav 4 íbúðir, sum kosta undir 5.500 kr. um mánaðin. Bústaðir er besta amboð hjá landinum at veita lestrar- og ungdóms íbúðir og íbúðir til eitt nú stök, sum hava ilt við at figgja bústað við einari inntøku. Bústaðir og farandi samgonga hava tó higartil raðfest hægri at byggja marglætisíbúðir heldur enn at loysa nakrar av størstu trupulleikunum í okkara samfelag.

Tá eg komi á ting skulu raðfestingarnar hjá Bústaðir broytast grundleggjandi. Tað skulu byggjast lestrar- og ungdómsíbúðir og íbúðir, sum tey lá og meðal inntøka dal inntøku og ein pensjonistur klárar at rinda fyri.

Góð ellisár

Pensjonistarnir, tey eldru í familjuni, skula hava góð og virðilig kor at liva undir. Pensjoninsaldurin skal vera fleksibul, so tað verður

møguligt at framskunda pensjónina um heilsan bilar. Pensjónin skal í so lítlan mun møguligt mótroknast í arbeiðsinntøku, hjá teimum, ið ynskja at arbeiða. Eingin skal liva í fátakaravága ung sum gomul, tí er málið, at tá vit koma til valdið, fær pensjonisturin 500kr meir um mánaðin at liva fyri, tá skattur og avgjöld eru farin av.

Vit í Javnaðarflokkinum skula geva familjuni bestu karmar at stóðast.

At stóðast er, at hava ráð til ein góðan bústað, heilsugóðan mat og at spara upp til eina úttanlandsferð viðhvørt. At stóðast er at hava møguleikar, javnbyrdis, møguleikar, møguleikar at læra alt lívið. At stóðast er, at kenna seg tryggan um heilsan fer at bila. At stóðast er, at vita, at um lívið ikki lagaði sum ætlað, so lyfta vit í felag og hjálpast at.

Um vit stóðast, hava vit betri heilsu, eru lukkiligari og liva longri. Um vit stóðast, geva vit samfelagnum og vinnuni nógv meir aftur.

Vinna og tilfeingi

Vit skula verða betri at gagnnýta og virðisøkja alt okkara tilfeingi, og skapa betri marknaðaratgongd úttanlands. Vit skulu hava eitt vinnulív, har øll sleppa frammat.

Okkara sjáldsama náttúra, søga, ríka mentan og list, gevur okkum føroyingum felags anda. Her liggja stórir vinnumøguleikar, men hjarta má vera við. Vit skula varðveita okkara vørumerki, tað sjáldsama. Tí skal okkara mál verða góðska fyri tey fáu, sum ynskja at rinda fyri tað.

Nógv góð fyridømi eru um íverksetar, ið gagnnýta okkara serstaka tilfeingi. Matvinnan blómar og eitt nú Kirkjubøggarðurin gongur fremstur við at virðisøkja kjøtið og borðreiða í serligu hugnaligu og

søguligu kørmunum í roykstovuni. Norðlýsið og tónleikavinnan nýta m.a. grottur sum katedralar at hava konsertir í. Hvør veit um klintring í okkara brøttu homrum og fuglabjörgum fer at verða næsta ferðafólkaattraksjónin?

Javnaðarflokkurin fer skula frítakast fyri skatt í 2 ár og vinnufyrirtekur kunnu draga helmingin av íverksetanariløguni av í skatti.

Ferðavinna

Slow-ferðavinna, er altjóða heiti, har ferðafólkið tekur sær stundir at kenna ferðamálið og mentanina gjølla. Í Føroyum skula vit leggja okkum meir eftir hesum ferðafólkunum, tí tað eigur ikki at verða talið á ferðafólku, sum er málið, men stóddin av valuta tey leggja eftir sær.

At samantvinna siðbundið handverk, mentan og ferðavinnu hava góð fólk arbeitt við í fleiri ár. Hettar er ein stórur møguleiki fyri útjaðaran í Føroyum. Týðningarmiklast er tó, at neiligu sporini eftir ferðafólkunum eru so fá sum gjørligt, og at bygðafólkið ikki órógvast óneyðugt.

Fyri at røkka slow-ferðafólku skal tænaða og góðska verða í háseti, hetta fyri at fáa eina burðardygga ferðavinnu, sum gevur avkast, eisini úti um landið. Men alt hettar er treytað av, at politiska skipanin hevur vilja at skapa røttu karmarnir.

Politikkur snýr seg um at raðfesta. Við teimum stóru avbjóðingunum samfelagið hevur, er politikkur Javnaðarfloksins besta boð uppá at fáa einar rættvísari Føroyar.

Góði veljari, tú ert eisini við at broyta Føroyar 1.september.

Vel eina sterka kvinnu á ting.
Vel Björg Dam, valevni Javnaðarfloksins til løgtingsvalið

Nýhugsan á bústaðarmarknaðinum

Bergun Kass

Listi F

Tá vit tosa um fátækaváða og um at hjálpa fátøkum, er tað ikki bara spurningur um stuðul og mánaðarligar almennar veitingar, men eisini at hyggja longri og eftir grundleggjandi forðingum og sum eru afturvendandi fyri bólkin.

Víst verður ofta á bústað og leiguútreiðslu sum tungan post. Men avbjóðingin er ikki avmarkað

til íbúðarútreiðslur – tað er í heila tikið torførari hjá húskjóm við einari inntøku, at fáa inntøkuna at røkka til.

Tað hevur tykist trupult frá almennari síðu at loyst bústaðartrupulleikan, sjálvt eftir at Bústaðir í nøkur ár hevur verið á marknaðinum, sum eitt alternativ til verandi húsamarknað.

Trupulleikin er, at íbúðarmarknaðurin ikki tekur hædd fyri figgjartøðuni hjá tí samfelagsbólkinum, ið bert hevur ta einu inntøkuna at dúva uppá.

Avbjóðingin er ikki nýggj. Men

hví verður hon ikki loyst? Kann hon loysast? Ja, hon kann loysast, og hesin samfelagsbólkur er ivaleyst tann besti til sjálvur, sum bólkur, at loysa hana!

Um hesin bólkurin kundi verið meira skipaður, meira sjónligur og samhaldsfastur, kundi hann 'forhandlað' seg, vegna øll, til ymiskar ágóðar og arbeitt við at fingið marknaðin at sæð málbólkin sum áhugaverdan í forrætningshøpi. Kanska fyrst og fremst í íbúðarhøpi. Men tað kundi kanska eisin fevnt um aðrar útreiðslur sum matvøru- og klædnakeyp, bilakeyp,

úttanlandaferðir o.s. framvegis.

Eg kann nevna dømi við sethúsaakeppi.

Ásannandi, at fleiri hús á sølu lista hava tvær innrættaðar íbúðir, hevði tað verið eitt upplagt høvi at fingið figgjartovnar, meklarar og fólk sum heild, at tikið ta avbjóðingina upp, og selt hús til minnu húskini. Soleiðis, at tvey húski keypa hús í felag.

Avbjóðingin er lögfrøðilig, veðrættarlig, avtalulig og praktisk, við tað at tveir keyparar eru til somu ogn.

Forðingar skulu blíva avbjóð-

ingar – og dagsskráin hjá húskinum til formalia, lögfrøðisligar og trygdarligar bindingar – skal verða útgangsstøðið. Ein tveir-eigara pakkaloysn!

Sjálvsagt er henda íbúðarloysnin eisini til onnur ella til øll, ið ynskja slík viðurskifti og slíkar karmar.

Mær dámar væl nýhugsan og í hesum føri, nýggjar tankar, tá skipanir ikki spæla við og útbjóðari ikki hevur lagað seg tørv.

Ikki júst ein landspolitisk uppgeva, men eitt uppskot um at hugsa í felag – yvirvald, forrætningsbólkur og fólk.